

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

518

Vragen van het lid **Koenders** (PvdA) aan de minister van Buitenlandse Zaken over *het voornemen van de VS het ABM-verdrag eenzijdig op te zeggen*. (Ingezonden 18 december 2001)

1

Bent u door de Amerikaanse regering op de hoogte gesteld van het voornemen het ABM-verdrag eenzijdig op te zeggen of hebben signalen hierover u alleen via de media bereikt?

2

Vindt u het niet op zijn minst vreemd, zeker gezien de ontwikkelingen sinds 11 september, dat het erop lijkt dat de Verenigde Staten zich weinig gelegen laten liggen aan de houding van onder meer de Europese bondgenoten met betrekking tot de eenzijdige opzegging van het verdrag en de plannen rond NMD? Hoe verklaart u deze positie in het licht van gelijkwaardiger transatlantische betrekkingen?

3

Op welke wijze hebben Nederland en de Europese Unie voor en na 11 september de bedenkingen bij de Amerikaanse opstelling overgebracht en heeft u de indruk dat dit enig effect heeft gehad?

4

Bent u van mening dat het verwoorden van twijfel en bezwaren op een gegeven moment

onvoldoende kan blijken te zijn, als de Verenigde Staten volharden in unilateralisme op het terrein van internationale wapenbeheersingsregimes?

5

Ziet u een rol weggelegd voor de NAVO-lidstaten in de discussie over het voornemen tot opzegging van het ABM-verdrag en de noodzaak te komen tot verifieerbare wapenbeheersingsafspraken en een coöperatief kader voor een nieuw veiligheidssysteem?

6

Wat zijn de consequenties voor de relatie NAVO-Rusland?

7

Kunt u deze vragen beantwoorden vóór donderdag 20 december a.s. met het oog op het die dag te houden Algemeen Overleg over Transatlantische relaties.

Antwoord

Antwoord van minister **Van Aartsen** (Buitenlandse Zaken). (Ontvangen 21 januari 2002)

1

Op 13 december jl. zond President Bush een brief aan de Minister-President om hem over de Amerikaanse opzegging van het ABM-verdrag te informeren.

2, 3 en 4

De regering stelt zich op het standpunt dat bij de veranderende verhouding tot Rusland een nieuwe

veiligheidsrelatie past. De positie van regering is steeds geweest dat gezocht moest worden naar een Amerikaans-Russisch vergelijk over het ABM-verdrag in het kader van de bespreking over een nieuw strategisch raamwerk, teneinde de potentieel destabiliserende consequenties van een unilateraal optreden tot een minimum te beperken. Deze mening heb ik persoonlijk meermaals, bilateraal en in het kader van NAVO-bijeenkomsten, aan Minister Powell uitgedragen. Andere Bondgenoten en EU-partners hebben een vergelijkbaar standpunt actief aan de VS-regering kenbaar gemaakt. Ook richting Rusland heeft de regering meerdere malen aangedrongen op de noodzaak met de VS tot overeenstemming te komen over de toekomst van het ABM-verdrag.

Het feit dat de VS, nadat na intensief overleg met Rusland bleek dat geen overeenstemming kon worden bereikt over aanpassing van het ABM-verdrag, heeft gemeend het verdrag unilateraal te moeten opzeggen, wil niet zeggen dat de VS zich weinig heeft gelegen laten liggen aan de houding van bondgenoten. De VS hebben de bondgenoten bilateraal en in NAVO-verband in een groot aantal consultaties op de hoogte gehouden van het voortschrijdende Amerikaanse denken terzake. De bondgenoten hebben bij die consultaties op hun beurt hun visie op de invoering van Missile Defense

en de gevolgen daarvan voor de strategische verhoudingen naar voren kunnen brengen. In hun reacties op de opzegging van het ABM-verdrag gaven de meeste bondgenoten aan te hopen dat de VS en Rusland binnenkort afspraken over een nieuw strategisch raamwerk zouden maken.

De besprekingen met Rusland over een nieuw strategisch raamwerk worden intensief voortgezet, waarbij geconsulteerd zal worden over Missile Defense (inclusief mogelijke samenwerking op dit gebied tussen de VS en Rusland), reducties in de aantallen strategische kernkoppen en verificatie daarvan, transparantie, vertrouwenwekkende maatregelen en non-proliferatie. In het kader van de voornemens van zowel de VS als Rusland om hun aantallen strategische kernkoppen drastisch te verminderen, hetgeen de regering uiteraard toejuicht, hebben Nederland en andere bondgenoten voortdurend aangedrongen op stappen die kunnen helpen de onomkeerbaarheid en controleerbaarheid van dergelijke reducties te vergroten. Het feit dat nu over verificatiebepalingen wordt gesproken, lijkt mede door deze opstelling ingegeven. De regering is hoopvol dat de toekomstige besprekingen tussen de VS en Rusland over het strategisch raamwerk tot positieve resultaten zullen leiden.

5 en 6

President Bush heeft op 13 december jl. formeel het ABM-verdrag opgezegd. Deze opzegging zal volgens de bepalingen van het verdrag 6 maanden na die datum in werking treden. Afspraken tussen Rusland en de VS over strategische reducties en verificatie daarvan zijn in eerste aanleg een bilaterale aangelegenheid. Wel biedt NAVO-overleg bondgenoten de mogelijkheid hun opvattingen terzake aan de VS over te brengen. Ook zullen de NAVO-lidstaten kunnen bijdragen aan versteviging van de hernieuwde relatie van de VS en de NAVO met Rusland.

De Ministeriële Noord-Atlantische Raad van 7 december jl. heeft de opdracht gegeven om nieuwe, effectieve mechanismen te ontwikkelen voor consultatie, samenwerking, gezamenlijke besluitvorming en gecoördineerde of gezamenlijke actie. Een dergelijke

nieuwe NAVO-Rusland Raad zal vóór de Ministeriële NAVO Raad van Reykjavik van mei 2002 zijn beslag moeten krijgen. Nederland zal actief bijdragen aan de ontwikkeling in de NAVO van een relatie met Rusland die bijdraagt aan de stabiliteit en veiligheid in Europa. Onderwerpen voor samenwerking betreffen onder meer de bestrijding van terrorisme, non-proliferatie, exportcontrole, wapenbeheersing, openheid in bewapening, vertrouwenwekkende maatregelen en raketverdediging. In zijn reactie op de Amerikaanse opzegging van het ABM-verdrag noemde President Poetin de beslissing weliswaar een vergissing, maar hij meende niet dat sprake was van een bedreiging voor Rusland. Thans moeten de VS en RF snel verder werken aan een nieuw wapenbeheersingsregiem, aldus Poetin. Tegen deze achtergrond zal waarschijnlijk geen sprake zijn van consequenties voor de relatie NAVO-Rusland van de Amerikaanse opzegging van het ABM-verdrag.

7

Niet meer van toepassing.